

КРАВЧУК
Леонід Макарович –
перший Президент України

«СЬОГОДНІ ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СТОЇТЬ ГОСТРО ЯК НІКОЛИ»

Шановні пані та панове! Шановні друзі!

Дозвольте мені за дорученням присутніх тут ще двох президентів незалежної України – Леоніда Даниловича Кучми і Віктора Андрійовича Ющенка привітати це високе зібрання представників усіх українських академій наук з великим державним святом – 25-річчям проголошення незалежності України.

Хочу вас запевнити, що наша держава добре усвідомлює той величезний внесок, який роблять українські науковці, щоб Україна впевнено прямувала шляхом прогресу. Колись мене запитали, яка зі сфер української економіки зможе якнайлегше та якнайшвидше інтегруватися до світової спільноти, і я, не вагаючись, відповів, що це буде наука. І підтвердженнь цьому є багато. Наприклад, нещодавно, перебуваючи у Китаї, я почув схвальні відгуки на адресу українських учених, які працюють у галузі розроблення штучного інтелекту. Китайські колеги поінформували мене, що українці перебувають на передньому краї розвитку цієї сфери науки у світі. Це приємно. Однак це не поодинокий приклад. Сучасних розробок є велика кількість. Йдеться лише про те, як їх впроваджувати в життя і що для цього необхідно.

Наука швидко реагує на виклики часу. Розпочалася війна на Сході України, і науковці одразу відповіли новими розробками, які допомагають бити ворога та рятувати наших захисників. Цим можна пишатися.

25 років незалежності спонукають до спогадів. Історія розпорядилася так, що мені довелося підписати два найважливіших для українців, і не лише для українців, документи – про створення незалежної Української Держави і про припинення існування найстрашнішої радянсько-більшовицької імперії – СРСР. Я щасливий від того, що сьогодні, через 25 років, я можу привітати вас з цієї трибуни і хочу просити, щоб українська наука долучилася до всебічного неупередженого аналізу всіх аспектів Біловезької угоди та процесу здобуття української

На фото (зліва направо): Президент України (1991—1994 рр.) Л.М. Кравчук, перший віце-президент Національної академії наук України В.П. Горбулін і Президент України (1994—2005 рр.) Л.Д. Кучма

незалежності. За чверть століття на події того часу нагромадилося, нашарувалося стільки всіляких «байок та казок», що годі й казати. Однак я переконаний, що Біловезький консенсус — це тема не для літературних вправ, а для глибокого науково-історичного аналізу, для дослідження тих політичних процесів, що відбувалися в державній, економічній, соціальної, громадській і політичній сферах і які врешті-решт призвели до розпаду Радянського Союзу.

Кілька днів тому на одній із прес-конференцій я сказав, що ми можемо пишатися тим, що саме український народ розвалив СРСР. Здавалося б, що такого особливого в цих словах? Однак реакція в російському суспільстві та шквал негативу у відповідь дають привід задуматися. Михайло Сергійович Горбачов гаряче заперечує: «Ні, українці тут ні до чого, Радянський Союз розвалили Єльцин з Кравчуком». Тобто, на його думку, зібралися два політики, домовилися між собою і припинили існування імперії, а народ жодного впливу не мав. От уявіть собі, в США зустрічаються два губернатори і приймають рішення, що Сполучених Штатів більш не повинно бути — це ж нісенітниця! Як можна не зважати на те, що внаслідок Голодомору і репресій загинуло 16 мільйонів укра-

їнців (вдумайтеся — це ж страшна цифра!), що саме в надрах народу викристалізувалося прагнення змінити спосіб життя? І лише якщо є бажання народу і складається відповідна ситуація, політики можуть підписати документи і тим самим щось створити або розвалити. Без волі народу нічого путнього самі політики зробити не зможуть.

Друга тема, яка, як на мене, потребує детального наукового аналізу, стосується того, що зараз розсекречено майже всі документи радянського КДБ і, зокрема, українського КДБ. Це величезний пласт інформації, який вимагає глибоко вивчення, осмислення, а його оцінка має бути широко оприлюднена і обговорена у суспільстві. І тут допомога вчених буде дуже важливою.

Третім предметом, на який, мені здається, науковцям слід звернути більшу увагу, — це питання, пов'язані з національною ідеєю. Віктор Гюго, якщо я не помиляюся, писав, що ідея сильніша за всі армії світу, а видатний українець І. Котляревський був переконаний — якщо у грудях б'ється патріотичне серце, ця грудь сильніша від гармат.

Чи є у нас ідея, здатна об'єднати суспільство? Є. Слід разом чистити нашу хату, карати винних і підтримувати працюючих. Гадаю, це

головне. Багатьом здається, що виходом є постійна зміна влади. Так, це справді простіше за все, а от згуртуватися і зорганізуватися в годину, коли велика небезпека стоїть на порозі, набагато важче. Я зовсім не закликаю терпіти погану владу або поганих керівників. Але чи є можливість подолати ворога, якщо постійно битися між собою? Слід усім здоровим силам взяти на озброєння найголовніше — все підпорядковувати захисту своєї рідної землі.

Я впевнений, що відповіді на всі ці непрості запитання допоможуть знайти саме науковці. Сьогодні проблема єдності українського наро-

ду стоїть гостро як ніколи. Ми, всі троє Президентів незалежної України, робимо спробу об'єднатися, діяти спільно, надсилаємо пропозиції Петру Порошенку, Уряду. Робимо те, що можемо, бо бути в стороні не маємо права.

Закликаю всіх учених показати приклад єднання заради України, її народу, заради нашого щасливого майбутнього. Мають порозумітися всі політичні сили, всі представники науки, культури і освіти, всі люди, кому не байдужа доля нашої країни, всі ті, хто дбає про майбутнє своїх дітей і онуків.

Слава Україні!